

Duo enim genera quae erant, fecit tria.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed venio ad inconstantiae crimen, ne saepius dicas me aberrare; Ipse Epicurus fortasse redderet, ut Sextus Peducaeus, Sex. **Duo Reges: constructio interrete.** Fortasse id optimum, sed ubi illud: Plus semper voluptatis? *Invidiosum nomen est, infame, suspectum.* Sed quid sentiat, non videtis. Haec igitur Epicuri non probo, inquam. Tum Triarius: Posthac quidem, inquit, audacius.

Ab hoc autem quaedam non melius quam veteres, quaedam omnino relicta. Paulum, cum regem Persem captum adduceret, eodem flumine invecio? Quod quidem iam fit etiam in Academia. Negat esse eam, inquit, propter se expetendam. Illum mallet levares, quo optimum atque humanissimum virum, Cn. Iis igitur est difficilius satis facere, qui se Latina scripta dicunt contemnere. Deinde prima illa, quae in congressu solemus: Quid tu, inquit, huc? Nam Pyrrho, Aristo, Erillus iam diu abiecti. Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus. *Bonum integritas corporis: misera debilitas.*

Hoc loco tenere se Triarius non potuit.

Quamquam in hac divisione rem ipsam prorsus probo, elegantiam desidero. Aliud igitur esse censet gaudere, aliud non dolere. Tertium autem omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruentem vivere. Summus dolor plures dies manere non potest? Si mala non sunt, iacet omnis ratio Peripateticorum. Quod autem satis est, eo quicquid accessit, nimium est; **Comprehensum, quod cognitum non habet?**

Cur post Tarentum ad Archytam? Quis enim confidit semper sibi illud stabile et firmum permansurum, quod fragile et caducum sit? Duarum enim vitarum nobis erunt instituta capienda. Quae hic rei publicae vulnera inponebat, eadem ille sanabat.

- Fortasse id optimum, sed ubi illud: Plus semper voluptatis?
- Propter nos enim illam, non propter eam nosmet ipsos diligimus.
- Quid sequatur, quid repugnet, vident.
- Igitur neque stultorum quisquam beatus neque sapientium non beatus.

Numquam audivi in Epicuri schola Lycurgum,
Solonem,

Miltiadem, Themistoclem, Epaminondam nominari, qui
in ore

sunt ceterorum omnium philosophorum.

Res tota, Torquate, non doctorum hominum, velle
post mortem

epulis celebrari memoriam sui nominis.

**Nam bonum ex quo appellatum sit, nescio,
praepositum ex eo credo, quod
praeponatur aliis.**

Sed in rebus apertissimis nimium longi sumus. *Praeclare hoc quidem.*
Videamus animi partes, quarum est conspectus illustrior; Tecum
optime, deinde etiam cum mediocri amico. At cum de plurimis eadem
dicit, tum certe de maximis.

Ratio ista, quam defendis, praecepta, quae
didicisti, quae

probas, funditus evertunt amicitiam, quamvis eam
Epicurus,

ut facit, in caelum efferat laudibus.

Atque etiam ad iustitiam colendam, ad tuendas
amicitias et

reliquas caritates quid natura valeat haec una
cognitio

potest tradere.

**Qua ex cognitione facilius facta est investigatio rerum
occultissimarum.** [Non est igitur summum malum dolor.](#) Qui est in
parvis malis. Varietates autem iniurasque fortunae facile veteres
philosophorum praeceptis instituta vita superabat. Septem autem illi
non suo, sed populorum suffragio omnium nominati sunt.

Cum autem in quo sapienter dicimus, id a primo
rectissime

dicitur.

Ergo et avarus erit, sed finite, et adulter, verum
habebit

modum, et luxuriosus eodem modo.

At miser, si in flagitiosa et vitiosa vita afflueret voluptatibus. Paria sunt
igitur. Universa enim illorum ratione cum tota vestra confligendum
puto. **Quae similitudo in genere etiam humano apparet.**

Ita enim vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio. Sed quanta sit
alias, nunc tantum possitne esse tanta. Aliud est enim poetarum more
verba fundere, aliud ea, quae dicas, ratione et arte distinguere. **Quare
ad ea primum, si videtur;** Nihil enim iam habes, quod ad corpus
referas; Non enim, si malum est dolor, carere eo malo satis est ad bene
vivendum.

Theophrasti igitur, inquit, tibi liber ille placet de beata vita?

Minime vero istorum quidem, inquit. Quae in controversiam veniunt, de iis, si placet, disseramus. Ubi ut eam caperet aut quando? Nec hoc ille non vidit, sed verborum magnificentia est et gloria delectatus.

Utilitatis causa amicitia est quaesita. Nam, ut paulo ante docui, augendae voluptatis finis est doloris omnis amotio. Nihil illinc huc pervenit. Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus. Respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus.

Primum Theophrasti, Strato, physicum se voluit; Sed utrum hortandus es nobis, Luci, inquit, an etiam tua sponte propensus es? Sed haec nihil sane ad rem; Et tamen ego a philosopho, si afferat eloquentiam, non asperner, si non habeat, non admodum flagitem. [Restinguet citius, si ardentem acceperit.](#) *Iam in altera philosophiae parte.*

Commoda autem et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta diximus; Huius ego nunc auctoritatem sequens idem faciam. Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Quis Aristidem non mortuum diligit? Idemne potest esse dies saepius, qui semel fuit? Quae quidem sapientes sequuntur duce natura tamquam videntes; *Si quae forte-possumus. Hos contra singulos dici est melius.*

Rationis enim perfectio est virtus; Polemoni et iam ante Aristoteli ea prima visa sunt, quae paulo ante dixi. Nunc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur. Hoc enim identidem dicitis, non intellegere nos quam dicatis voluptatem. Hinc ceteri particulas arripere conati suam quisque videro voluit afferre sententiam. At negat Epicurus-hoc enim vestrum lumen estquemquam, qui honeste non vivat, iucunde posse vivere. Sed quot homines, tot sententiae; Erit enim mecum, si tecum erit.

Videmus igitur ut conquiescere ne infantes quidem possint.

Ita finis bonorum existit secundum naturam vivere sic affectum, ut optime is affici possit ad naturamque accommodatissime. **Sequitur disserendi ratio cognitioque naturae;** Venit ad extremum; Quod autem magnum dolorem brevem, longinquum levem esse dicitis, id non intellego quale sit. *Quaerimus enim finem bonorum.*

- Etenim semper illud extra est, quod arte comprehenditur.
- Id quaeris, inquam, in quo, utrum respondero, verses te huc atque illuc necesse est.
- Immo vero, inquit, ad beatissime vivendum parum est, ad beate vero satis.
- Tanti autem aderant vesicae et torminum morbi, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere.

Ita similis erit ei finis boni, atque antea fuerat, neque idem tamen;

Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum. At iste non dolendi status non vocatur voluptas. Uterque enim summo bono fruitur, id est voluptate. Praetereo multos, in bis doctum hominem et suavem, Hieronymum, quem iam cur Peripateticum appellem nescio. Nunc vides, quid faciat. *Quid autem habent admirationis, cum prope accesseris? Nunc de hominis summo bono quaeritur;* Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt. Tollenda est atque extrahenda radicitus. Primum in nostrane potestate est, quid meminerimus?

Tum ille timide vel potius verecunde: *Facio, inquit.*

Me ipsum esse dicerem, inquam, nisi mihi viderer habere bene

cognitam voluptatem et satis firme conceptam animo atque

comprehensam.

Quamquam ab iis philosophiam et omnes ingenuas disciplinas habemus;

Bonum integritas corporis: misera debilitas. Gerendus est mos, modo recte sentiat. Conferam avum tuum Drusum cum C. Quod autem ratione actum est, id officium appellamus. Cupit enim dicere nihil posse ad beatam vitam deesse sapienti. [Invidiosum nomen est, infame, suspectum.](#)

- Consequens enim est et post oritur, ut dixi.
- Quae autem natura suae primae institutionis oblita est?
- Certe nihil nisi quod possit ipsum propter se iure laudari.
- Sed ea mala virtuti magnitudine obruebantur.

Sed ille, ut dixi, vitiose. Sed residamus, inquit, si placet. Sed haec ab Antiocho, familiari nostro, dicuntur multo melius et fortius, quam a Stasea dicebantur. **Quid Zeno?** Esse enim quam vellet iniquus iustus poterat inpune. Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia.

Perge porro; Nunc ita separantur, ut disiuncta sint, quo nihil potest esse perversius. Atqui reperies, inquit, in hoc quidem pertinacem; Id est enim, de quo quaerimus. An eum locum libenter invisit, ubi Demosthenes et Aeschines inter se decertare soliti sunt? [Erat enim](#)

[Polemonis](#). Illud dico, ea, quae dicat, praeclare inter se cohaerere. Maximus dolor, inquit, brevis est.

Qui autem esse poteris, nisi te amor ipse ceperit?

Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad

imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt;

Non est igitur voluptas bonum. Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus. **Sed videbimus.** Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus. Eam si varietatem diceres, intellegerem, ut etiam non dicente te intellego;

[Vide, quaeso, rectumne sit.](#) Beatus sibi videtur esse moriens. Sed tamen omne, quod de re bona dilucide dicitur, mihi praeclare dici videtur. Te ipsum, dignissimum maioribus tuis, voluptasne induxit, ut adolescentulus eriperes P. Deinde prima illa, quae in congressu solemus: Quid tu, inquit, huc? Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio. Ad eos igitur converte te, quaeso. *Neutrum vero, inquit ille.* Contemnit enim disserendi elegantiam, confuse loquitur.

[Ut optime, secundum naturam affectum esse possit.](#) **Tum mihi Piso: Quid ergo?** Maximeque eos videre possumus res gestas audire et legere velle, qui a spe gerendi absunt confecti senectute. Age nunc isti doceant, vel tu potius quis enim ista melius? Illis videtur, qui illud non dubitant bonum dicere -; *Graece donan, Latine voluptatem vocant.* [Aliud igitur esse censet gaudere, aliud non dolere.](#)

Sed utrum hortandus es nobis, Luci, inquit, an etiam tua sponte propensus es? [Ut optime, secundum naturam affectum esse possit.](#) **Sed tamen intellego quid velit.** Quamquam haec quidem praeposita recte et reiecta dicere licebit.

Sed virtutem ipsam inchoavit, nihil amplius. Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Suo genere perveniant ad extremum; *Quis enim redargueret?* Sin kakan malitiam dixisses, ad aliud nos unum certum vitium consuetudo Latina traduceret. Sed in rebus apertissimis nimium longi sumus.

Naturales divitias dixit parabiles esse, quod parvo esset natura contenta. Summum enim bonum exposuit vacuitatem doloris; *Haeret in salebra*. Tum Piso: Quoniam igitur aliquid omnes, quid Lucius noster? Sed ego in hoc resisto; Praeterea et appetendi et refugiendi et omnino rerum gerendarum initia proficiscuntur aut a voluptate aut a dolore. Quid est, quod ab ea absolvi et perfici debeat? Expressa vero in iis aetatibus, quae iam confirmatae sunt. Quia nec honesto quicquam honestius nec turpi turpius.

- Quid ergo aliud intellegatur nisi uti ne quae pars naturae neglegatur?
- Nam et complectitur verbis, quod vult, et dicit plane, quod intellegam;
- Cur igitur easdem res, inquam, Peripateticis dicentibus verbum nullum est, quod non intellegatur?
- Graecum enim hunc versum nostis omnes-: Suavis laborum est praeteritorum memoria.

Quae similitudo in genere etiam humano apparet. Quid affers, cur Thorius, cur Caius Postumius, cur omnium horum magister, Orata, non iucundissime vixerit? Estne, quaeso, inquam, sitiendi in bibendo voluptas? Hoc est dicere: Non reprehenderem asotos, si non essent asoti. Atqui reperies, inquit, in hoc quidem pertinacem; Non risu potius quam oratione eiciendum? Aliud igitur esse censet gaudere, aliud non dolere. Itaque his sapiens semper vacabit.

Tum Piso: Quoniam igitur aliquid omnes, quid Lucius noster?

Septem autem illi non suo, sed populorum suffragio omnium nominati sunt. Quibusnam praeteritis? **Praeclarae mortes sunt imperatoriae;** Quid est igitur, inquit, quod requiras? *Quis hoc dicit?* [Videsne quam sit magna dissensio?](#) Huius ego nunc auctoritatem sequens idem faciam. Ergo adhuc, quantum equidem intellego, causa non videtur fuisse mutandi nominis.

Iam contemni non poteris.

Ne vitiationem quidem doloris ipsam per se quisquam in rebus expetendis putavit, nisi etiam evitare posset. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur. Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Et quidem Arcesilas tuus, etsi fuit in disserendo pertinacior, tamen noster fuit; [Haec quo modo convenient, non sane intellego.](#) Itaque sensibus rationem adiunxit et ratione effecta sensus non reliquit.

Multoque hoc melius nos veriusque quam Stoici.

Atqui haec patefactio quasi rerum opertarum, cum quid quidque sit aperitur, definitio est. *Mihi quidem Antiochum, quem audis, satis belle videris attendere. Qui-vere falsone, quaerere mittimus-dicitur oculis se privasse;* Non potes, nisi retexueris illa. Ergo id est convenienter naturae vivere, a natura discedere. [Duarum enim vitarum nobis erunt instituta capienda.](#) Quem Tiberina descensio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii.

- Quonam modo?
- Nunc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur.
- Ergo ita: non posse honeste vivi, nisi honeste vivatur?
- Ergo opifex plus sibi proponet ad formarum quam civis excellens ad factorum pulchritudinem?

Unum nescio, quo modo possit, si luxuriosus sit, finitas cupiditates habere. Istam voluptatem perpetuam quis potest praestare sapienti? **Huius ego nunc auctoritatem sequens idem faciam.** Nam nec vir bonus ac iustus haberi debet qui, ne malum habeat, abstinet se ab iniuria. [Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt.](#)

Contemnit enim disserendi elegantiam, confuse loquitur. Invidiosum nomen est, infame, suspectum. Quas enim kakaw Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare.

Sed hoc sane concedamus. Que Manilium, ab iisque M. Quonam modo? [Uterque enim summo bono fruitur, id est voluptate.](#) Atque hoc loco similitudines eas, quibus illi uti solent, dissimillimas proferebas. *Negat esse eam, inquit, propter se expetendam.* Illa sunt similia: hebes acies est cuius oculos, corpore alius senescit; Zenonis est, inquam, hoc Stoici. Idem etiam dolorem saepe perpetiuntur, ne, si id non faciant, incidant in maiorem.

Quod praeceptum quia maius erat, quam ut ab homine videretur, idcirco assignatum est deo. Si qua in iis corrigere voluit, deteriora fecit. *Quae ista amicitia est?* Hoc ne statuum quidem dicturam pater aiebat, si loqui posset.